

A lakosság szociodemográfia jellemzőinek hatása a sportesemények látogatottságára

The impact of socio-demographic characteristics of population on attendance of sporting events

Kozma Gábor¹, Michalkó Gábor²

¹ Debreceni Egyetem, Társadalomföldrajzi és Területfejlesztési Tanszék, Debrecen

² MTA CSFK, Földrajztudományi Intézet, Budapest

E-mail: kozma.gabor@science.unideb.hu, michalko@iif.hu

Összefoglaló

A sportturizmus mindazon utazásokat foglalja magában, amelyek célja a sporteseményeken történő aktív részvétel, vagy azok megtekintése. A sportrendezvényeken látogatóként történő részvétel hajlandóságát jelentős mértékben befolyásolják a társadalmi-gazdasági jellemvonások, ezért az eseményeket megtekintő szurkolók tulajdonságainak (például nem, életkor, iskolai végzettség, jövedelmi helyzet, lakóhely) ismerete igen fontos információkat szolgáltat az egyes helyek sportturizmusának eredményességét illetően. Ennek szellemében a tanulmány a 2008 és 2012 között legalább egy magyarországi sportrendezvényen látogatóként részt vevők körében végzett kérdőíves felmérés adataira támaszkodva azt elemzi, milyen hatással vannak a különböző társadalmi-gazdasági jellemvonások a sporteseményekkel kapcsolatos szabadidős magatartásra.

Az eredmények szerint a legfontosabb tényezőnek az iskolai végzettség tekinthető, amely mellett még a nemi hovatartozás hatása emelhető ki. A másik fontos megállapítás a sportágak közötti különbség, amely azt jelenti, hogy igen jelentős választóvonal figyelhető meg a labdarúgó-mérkőzések és az egyéb sportágak rendezvényeit meglátogató szurkolók társadalmi-gazdasági tulajdonságai között. Az előbbi esetben a fiatalabb, alacsonyabb iskolai végzettséggel és jövedelemmel rendelkezők mutatnak felülreprezentáltságot, míg az utóbbi esetében ez főleg a nők és a diplomások esetében állapítható meg.

Kulcsszavak: sportesemény, szabadidős tevékenység, szociodemográfiai jellemzők

Abstract

Sport tourism refers to travels which involves either observing or participating in a sporting events. Willingness to participate at sporting events as spectators is significantly influenced by socio-economic characteristics; therefore, knowledge of various characteristics of the spectators (e.g. gender, age, level of education, level of income, and place of residence) may yield very important information concerning the success of sport tourism at a particular place. In the light of the above, the present paper relies on data collected by a questionnaire-based survey among individuals who participated as spectators in at least one sports event in Hungary in the period between 2008 and 2012, to examine the effect of the various socio-economic characteristics on patterns of leisure time behaviour relating to sporting events.

According to the findings, the individuals' level of education is the most important factor, in addition to which the effect of gender identity could be highlighted. Another important finding is the differences between branches of sports, which means that a very marked dividing line can be observed between the socio-economic characteristics of spectators of football matches and other sports events. In the case of the former, spectators who are younger, have lower levels of educational attainment, as well as lower levels of income are overrepresented, while in the latter case this can be primarily found in case of women and holders of higher education diplomas.

Key-words: sport event, leisure time activity, socio-demographic characteristics

Bevezetés

Az elmúlt évtizedekben a fejlett országokban a munkaidő hosszának rövidülésével párhuzamosan, a munkavállalók rendelkezésére álló szabadidő növekedését lehetett megfigyelni (Oh et al., 2012; Plantenga, 2003). A fokozatosan diverzifikálódó és többszereplősé váló szabadidőipar kínálatát vizsgálva, a sporttal kapcsolatos tradicionális tevékenységeknek komoly kihívásokkal kell szembenéznük (Abalasei, 2012; Bánhidi és Flack, 2013). A sportszerető emberek alapvetően két, egymással gyakran átfedésben lévő nagy csoportba sorolhatók: egyrészt a profi és amatőr szinten maguk is sportolók, másrészt a különböző sportesemények iránt érdeklődők. Utóbbiak passzív csoportját képezik a sportmédiá (például sportmagazinok olvasói, sportcsatornák nézői) fogyasztók, aktív táborába pedig az egyes sporteseményeket személyesen is felkeresők sorolhatók (Kurtzman, 2005; Pigeassou et al., 2003). A sportpályák lelátóin ülők között helyi lakosokkal és úgynevezett sportturistákkal egyaránt találkozhatunk (Fourie és Santana-Gallego, 2011). Miközben a nemzetközi sportturizmussal kapcsolatos kérdések feldolgozása egyre nagyobb teret kap a szakirodalomban (Bujdosó és Dávid, 2013; Lamont, 2014; Stancioiu, 2013; Turco, 2008; Weed, 2009), a belföldi sporteseményeken való részvétel sajátosságai kevésbé ismertek (Higham és Hinch, 2002).

Európa legtöbb országához hasonlóan, Magyarországon is a labdarúgó mérkőzések tekinthetők a leglátogatottabb belföldi sporteseményeknek, ezek infrastruktúrája alkalmas több ezer, illetve több tízezer látogató befogadására, ezek marketingje a legintenzívebb, ezen sportág képes a fejlesztéshez elengedhetetlenül szükséges tőkét a legsikeresebben magához vonzani (Ambrus, 1999; Grosjean, 2006). Nem szabad azonban megfeledkezni a kisebb volumenű sporteseményekről sem, amelyek hétről-hétre lakó környezetük elhagyására csábítják a regisztrált szálláshelyeket ritkán igénybevevő úgynevezett láthatatlan turistákat (ebbe a csoportba azon személyek tartoznak, akik egy vendégéjszakát sem töltenek el a la-

kóhelyükön kívül, és így nem kerülnek be a hivatalos turisztikai statisztikákba). Abból a felismerésből kiindulva, hogy az elsősorban belföldi érdeklődésre számot tartó magyarországi sportesemények a tradicionális értelemben vett turizmus határmezsgyéjén mozognak, elengedhetetlennek tartjuk a látogatók szabadidős/turisztikai magatartásának feltárását, amely a probléma mélyebb vizsgálatához szolgálhat alapul. Ezen tanulmányunkban arra a kérdésre keressük a választ, hogyan befolyásolják a sportesemények látogatóinak társadalmi és szociális tulajdonságai (nem, kor, családi helyzet, lakóhely, jövedelem és iskolai végzettség) a sporteseményeken történő részvételi hajlandóságot.

Anyag és módszerek

A magyarországi sportesemények látogatói szabadidős és turisztikai magatartásának megismerése érdekében kérdőíves vizsgálatot végeztünk a felnőtt (18+) magyar lakosság körében. A kérdezőbiztosok olyan, Magyarországon élő, magyar állampolgárookra vonatkozó információkat gyűjtöttek, akik 2008 és 2012 között nézőként/szurkolóként legalább egyszer részt vettek Magyarország területén megtartott sporteseményen. Az anonim módon, de a megkérdezett mobiltelefonszám megadásával ellenőrizhetően kitöltésre kerülő kérdőívek 10%-a esetében végeztünk véletlenszerű ellenőrzést. A kérdőíves vizsgálatra kényelmi mintán, ugyanakkor kvótás mintavétel alapján került sor, a kérdezőbiztos saját lakókörnyezetében a magyar társadalom nemi, korcsoportonkénti, fővárosi, vidéki lakos arányát tükröző módon választotta ki a megkérdezetteket. A megkérdezettek száma 289 fő volt, amelyből 270 érvényes kérdőív került feldolgozásra.

A kérdőívek információit SPSS 8.0/Excel szoftver alkalmazásával rögzítettük, majd az adattisztítást követően a PASW Statistics 18 program segítségével elemeztük. Egyrészt korreláció-számítás segítségével meghatároztuk a különböző tényezők közötti kapcsolat erősségét (a Spearman-féle korrelációs együttható 0,3-nél kisebb értéke gyenge, 0,3 és 0,7 közötti értéke közepes, míg 0,7 és 1,0 közötti értéke erős kapcsolatra utalt), másrészt szorosabb összefüggés esetén keresztábrázolatok elkészítésével ábrázoltuk a kapcsolat lényegét.

Eredmények

Az eredmények alapján megállapítható, hogy a válaszadók szabadidő-eltöltésében fontos szerepet játszik a sport: a válaszadók kevesebb, mint 1/4-e (23,3%)

válaszolta azt, hogy a sporteseményeken való részvétellel a szabadidő-eltöltésében nem játszik fontos szerepet, míg 40% esetében fontos volt a szabadidős aktivitás e formája (36,7% közepesen fontos választ adott). A válaszadók szociodemográfiai jellemvonásait elemezve megállapítható, hogy a legszorosabb kapcsolat a válaszadók nemével mutatható ki (1. táblázat). Ebben a tekintetben a korrelációs együttható értéke 0,231, ami létező (igaz gyenge) kapcsolatra utal: a férfiak esetében sokkal magasabb azok aránya, akik számára a szabadidő-eltöltésben fontos szerepet játszik a sport, és ez különösen igaz a diplomával rendelkezőkre.

Közismert, hogy a sporteseményeken való részvétel anyagi megterhelést jelent az adott személyek számára, ezért igen fontos azt vizsgálni, hogyan hatott a világgazdasági válság az ilyen jellegű aktivitásra. A vizsgálat információi szerint a recesszió hatása ezen a területen kevésbé érvényesült: mindössze a válaszadók 25,2%-a esetében csökkent 2008 óta a sporteseményeken történő részvétel, 44% esetében nem történt változás, míg 30,8% a részvétel növekedéséről nyilatkozott (a pozitív irányú változásban az is szerepet játszhat, hogy a külföldi sportesemények megtekintése helyett sokan belföldi rendezvényeket választottak). A változási tendencia két szociodemográfiai tényezővel mutatott szorosabb kapcsolatot. Egyrészt meghatározó szerepet játszott a válaszadók sporthoz való viszonya (korrelációs együttható 0,546): mindazok, akiknek a szabadidő-eltöltésében fontos szerepet játszik a sport, az elmúlt években növelték ilyen jellegű tevékenységüket. A másik jelentős (igaz kisebb befolyással bíró) változónak a válaszadók iskolai végzettsége tekinthető (korrelációs együttható 0,334), és ez a kapcsolat szintén erősebb volt a férfiak esetében (2. táblázat).

A sporteseményeken történő részvétel gyakoriságát illetően megállapítható, hogy a válaszadók döntő része 6–12 havonta (40,7%), illetve 1–3 havonta (39,6%) vesz részt sporteseményeken, míg az ennél gyakrabban résztvevők aránya (13,1%) lényegesen kisebb. A részvétel gyakorisága alapvetően a sport szabadidő-eltöltésben betöltött szerepével van szoros kapcsolatban: mindazok, akik a szabadidő-eltöltésben fontos szerepet tulajdonítanak a sportnak, sokkal gyakrabban vesznek részt a sporteseményeken is (a korrelációs együttható értéke 0,696 volt, amely közel áll az erős kapcsolathoz). A válaszadók szociodemográfiai jellemvonásait tekintve létező, igaz gyenge összefüggés a kormegoszlás (0,228) és az iskolai végzettség (0,217) esetében mutatható ki:

1. táblázat. A sport szabadidő-eltöltésben játszott szerepe a válaszadók neme és végzettsége szerinti bontásban (%)
Table 1. The role of sport in spending leisure time regarding to the respondents' gender and educational attainment (%)

nem	iskolai végzettség	a sport szerepe a szabadidő eltöltésében			
		nem fontos	közepes	fontos	összes
férfi	általános iskola és szakmunkásképző	12.5	50.0	37.5	100.0
	érettségi	25.9	22.2	51.9	100.0
	diploma	0.0	45.5	54.5	100.0
	összes férfi válaszadó	16.7	35.2	48.1	100.0
nő	általános iskola és szakmunkásképző	75.0	25.0	0.0	100.0
	érettségi	33.3	33.3	33.3	100.0
	diploma	23.5	47.1	29.4	100.0
	összes női válaszadó	33.3	38.9	27.8	100.0
összesen		23.3	36.7	40.0	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

2. táblázat. A sport szerepének változása a szabadidő-eltöltésben 2008 óta a válaszadók neme és végzettsége szerinti bontásban (%)

Table 2. The change in the role of sport in spending leisure time regarding to the respondents' gender and educational attainment since 2008 (%)

nem	iskolai végzettség	a sport szerepének változása			
		csökkent	nem változott	nőtt	összes
férfi	általános iskola és szakmunkásképző	31.3	56.2	12.5	100.0
	érettségi	32.1	46.5	21.4	100.0
	diploma	0.0	45.5	54.5	100.0
	összes férfi válaszadó	25.5	49.0	25.5	100.0
nő	általános iskola és szakmunkásképző	75.0	25.0	0.0	100.0
	érettségi	26.7	26.7	46.6	100.0
	diploma	11.8	47.0	41.2	100.0
	összes női válaszadó	25.0	36.1	38.9	100.0
összesen		25.2	44.0	30.8	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

3. táblázat. A sportrendezvényeken történő részvétel gyakorisága (2008 óta) a válaszadó végzettségének és korának függvényében (%)

Table 3. The frequency of participation in sport events (since 2008) according to the respondents' educational attainment and age (%)

iskolai végzettség	korcsoport	a részvétel gyakorisága			összes
		6-12 hónap	1-3 hónap	1-2 hét	
általános iskola és szakmunkásképző	18-24	33.3	0.0	66.7	100.0
	25-39	100.0	0.0	0.0	100.0
	40-49	83.3	16.7	0.0	100.0
	>50	71.4	28.6	0.0	100.0
	összes	73.7	15.8	10.5	100.0
érettségi	18-24	35.3	53.0	11.7	100.0
	25-39	28.6	42.8	28.6	100.0
	40-49	50.0	50.0	0.0	100.0
	>50	50.0	16.7	33.3	100.0
	összes	39.5	44.7	15.8	100.0
diploma	18-24	0.0	100.0	0.0	100.0
	25-39	23.1	61.5	15.4	100.0
	40-49	60.0	40.0	0.0	100.0
	>50	50.0	25.0	25.0	100.0
	összes	29.7	59.2	11.1	100.0
összesen	18-24	28.0	56.0	16.0	100.0
	25-39	34.8	47.8	17.4	100.0
	40-49	63.2	36.8	0.0	100.0
	>50	58.9	23.5	17.6	100.0
	összes	44.0	42.9	13.1	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

a fiatalabbak körében sokkal nagyobb gyakorisággal figyelhető meg a sportrendezvényeken való sűrűbb (1-3 hónap, illetve 1-2 hét) részvétel, és ez különösen igaz a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőkre (**3. táblázat**).

A sport iránti jelentősebb elkötelezettséget jelzi, ha a szurkolók hajlandók a lakóhelyükön kívül rendezett sporteseményeket is felkeresni, mivel ez a legtöbb esetben anyagi megterhelést és időbeli ráfordítást is jelent. A vizsgálatunk eredménye a válaszadók sport iránti jelentősebb elkötelezettségét tükrözi: a megkérdezettek 81,3%-a 2008 óta részt vett lakóhelyén kívüli sporteseményen is. A lakóhelyen kívüli sporteseményen való részvétel elsősorban a sporthoz való általános viszonyulással van összefüggésben: mindazok, akiknél a szabadidő-eltöltésben fontos szerepet játszik a sport, nagyobb hajlandóságot mutatnak arra, hogy ezt a lakóhelyükön kívül is megtegyék (a korrelációs együtttható értéke 0,342). Az ilyen jellegű tevékenységet ugyanakkor alig befolyásolták a válaszadók szociodemográfiai jellemzői. A korrelációs együtttható értéke mindegyik vizsgálatba vont változó esetében ki-

sebb volt 0,2-nél, kizárólag a lakóhely (0,159) és az iskolai végzettség (0,144) viszonylatában volt némi összefüggés kimutatható. Az utóbbi esetben a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők nagyobb hajlandóságot mutatnak a lakóhelyen kívüli sportrendezvényeken történő részvételre (**4. táblázat**), míg az előbbi esetében a Budapesten és az egyéb községekben lakók ilyen jellegű aktivitása haladta meg az átlagot (**5. táblázat**).

A lakóhelyen kívüli sporteseményeken történő részvétel gyakoriságát elemezve kifejezetten ritkán bekövetkező szabadidős aktivitásként írható le az utazással párosuló szurkolás: a 2008 óta eltelt időszakban a válaszadók 55,4%-a maximum félévente (6-12 hónap) vett részt a lakóhelyén kívüli sporteseményeken, míg a nagyobb gyakoriságot (1-2 hetente) mutatók aránya 8,1% volt. A részvétel gyakoriságát alapvetően két tényezőcsoport befolyásolta. Egyrészt természetesen a válaszadók sporthoz való általános viszonyát kell megemlíteni: mindazok, akik esetében a szabadidő-eltöltésben fontos szerepet játszik a sport, gyakrabban vesznek részt a lakóhelyükön kívüli sporteseménye-

4. táblázat. A lakóhelyen kívüli sportrendezvényen történő rendszeres részvételi hajlandóság az iskolai végzettség függvényében (%)

Table 4. Willingness of participation in non-residential sport events (since 2008) according to educational attainment (%)

iskolai végzettség	a lakóhelyen kívüli sporteseményeken történő részvétel 2008 óta		összes
	igen	nem	
általános iskola és szakmunkásképző	75.0	25.0	100.0
érettségi	79.1	20.9	100.0
diploma	89.3	10.7	100.0
összesen	81.3	18.7	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

5. táblázat. A lakóhelyen kívüli sportrendezvényen történő rendszeres részvételi hajlandóság a lakóhely függvényében (%)

Table 5. Willingness of participation in non-residential sport events (since 2008) according to place of living (%)

településtípus	a lakóhelyen kívüli sporteseményeken történő részvétel 2008 óta		összes
	igen	nem	
Budapest	90.6	9.4	100.0
budapesti agglomeráció települései	80.8	19.2	100.0
egyéb* közép- és nagyvárosok	63.6	36.4	100.0
egyéb kisvárosok	66.7	33.3	100.0
egyéb községek	84.6	15.4	100.0
összesen	81.3	18.7	100.0

* – a Budapesti agglomeráción kívül elhelyezkedő

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

6. táblázat. A lakóhelyen kívüli sporteseményeket rendszeresen látogatók (teljes látogatói kör), valamint a labdarúgó-mérkőzést, illetve egyéb sporteseményeket) rendszeresen látogatók nemek szerinti megoszlása (%)

nem	teljes látogatói kör	labdarúgó-mérkőzések látogatói	egyéb sportesemények látogatói
férfi	63.5	75.0	60.0
nő	36.5	25.0	40.0
összesen	100.0	100.0	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

ken (korrelációs együttható értéke 0,608). Másrészt a válaszadók szociodemográfiai jellemzői vonatkozásában két tényező emelhető ki (igaz a kapcsolat itt már gyengébbnek tekinthető), az iskolai végzettség (0,234: magasabb iskolai végzettséghez gyakoribb részvétel társul) és a gyermekek száma (-0,205: nagyobb gyermekszám esetében csökken a részvétel gyakorisága). Az utóbbi tényező két szempontból is fontos: egyrészt a magasabb gyermekszám természetesen csökkenti a kikapcsolódási célra rendelkezésre álló pénzügyi keretet, másrészt a magyarországi sporteseményeken még hiányoznak a több külföldi országban már gyakran alkalmazott családi jegyek.

A lakóhelyen kívüli sporteseményeken történő részvétel legfontosabb céljának a labdarúgás tekinthető: mindazok körében, akik 2008 óta évente legalább egyszer a lakóhelyen kívül is részt vettek sporteseményen, közel 59,5%-ot ért el a labdarúgó-mérkőzést látogatók aránya (a válaszadók 32,4%-a csak a labdarúgást említette, míg 27,1% mind labdarúgó-mérkőzésen, mind pedig egyéb sportághoz tartozó eseményen is részt vett). A többi sportág egyenkénti részvételének nem érte el a 15%-ot, közülük az autóversenyek (13,5%), a kézilabda-mérkőzések (8,1%), valamint a lovas és a futó versenyek (6,8–6,8%) tekinthetők még népszerűeknek.

A lakóhelyen kívüli sportesemények rendszeres látogatói köre bizonyos mértékben eltér a labdarúgó-mérkőzések és az egyéb sportesemények vonatkozása-

sában (a táblázatokban csak azon mutatók szerepelnek, amelyek esetében a korrelációs számítás erősebb kapcsolatot mutatott ki). Egyrészt a labdarúgó-mérkőzések rendszeres látogatói elsősorban a férfiak köréből kerülnek ki, míg az egyéb sportesemények látogatói között az átlagnál nagyobb arányban fordulnak elő a női nem képviselői is (**6. táblázat**). Másrészt a labdarúgó-mérkőzések látogatói körében az átlagnál nagyobb arányban vannak jelen a legfeljebb általános iskolai és szakmunkásképzői végzettséggel rendelkezők, ezzel szemben az egyéb sportesemények vonatkozásában az első helyet a diplomával rendelkezők foglalják el (**7. táblázat**).

A sporteseményeket rendszeresen látogatók jövedelem szerinti megoszlását vizsgálva (**8. táblázat**) megállapítható, hogy a labdarúgó-mérkőzések elsődleges látogatói az átlagosnál rosszabb, illetve a közepes jövedelmi osztályba sorolhatók be, míg az egyéb sportesemények esetében az átlagosnál nagyobb arányban fordulnak elő magasabb jövedelmű személyek (a jövedelmi helyzet megítélésénél a kérdőívben konkrét összegek nem szerepeltek, mivel véleményünk szerint így a válaszadók a valódi anyagi helyzetükkel jobban összefüggésbe hozható válaszokat adtak). A különbségek valószínűleg az egyes sporteseményekkel kapcsolatos költségekkel vannak összefüggésben: a labdarúgó-mérkőzések jegyárai általában alacsonyabbak, mint az egyéb sportesemények között meghatározó szerepet betöltő kiemelt rendezvények (például: Forma 1-es

7. táblázat. A lakóhelyen kívüli sporteseményeket rendszeresen látogatók (teljes látogatói kör), valamint a labdarúgó-mérkőzést, illetve egyéb sporteseményeket) rendszeresen látogatók iskolai végzettség szerinti megoszlása (%)

Table 7. Distribution of the regular visitors of all non-residential sports events, football matches and other sport events by educational attainment (%)

iskolai végzettség	teljes látogatói kör	labdarúgó-mérkőzések látogatói	egyéb sportesemények látogatói
általános iskola és szakmunkásképző	20.3	25.0	18.0
érettségi	45.9	45.5	40.0
diploma	33.8	29.5	42.0
összesen	100.0	100.0	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

8. táblázat. A lakóhelyen kívüli sporteseményeket rendszeresen látogatók (teljes látogatói kör), valamint a labdarúgó-mérkőzés, illetve egyéb sporteseményeket rendszeresen látogatók jövedelem szerinti megoszlása (%)

Table 8. Distribution of the regular visitors of all non-residential sports events, football matches and other sport events by income (%)

jövedelem	teljes látogatói kör	labdarúgó-mérkőzések látogatói	egyéb sportesemények látogatói
átlagosnál rosszabb	14.9	15.9	10.0
átlagos	67.5	77.3	66.0
átlagosnál jobb	17.6	6.8	24.0
összesen	100.0	100.0	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

autóverseny, Bajnokok Ligája női kézilabda-mérkőzés) belépődíjai.

A válaszadók igen tekintélyes része az adott sportesemény megtekintését tartotta az utazása elsődleges céljának, tehát valódi sportturistának mondható: sportturisztikai motiváció volt jellemző a labdarúgó-mérkőzéseken részt vevők 77,3%-ára, illetve az egyéb sporteseményeken megjelenők 74,0%-ára, azaz a két csoport között lényeges különbség nem figyelhető meg.

Az adott sportesemény felkeresését az utazás elsődleges motivációjaként megjelenítők szociodemográfiai jellemvonásait elemezve megállapítható, hogy a labdarúgó-mérkőzések és az egyéb sportesemények között érdemi különbség tapasztalható. A nemek szerinti megoszlást elemezve (9. táblázat) jól kitűnik, hogy a férfiak mind a két sportesemény-típus esetében na-

gyobb arányban tekintik elsődlegesnek a rendezvény meglátogatását, mint a női nem képviselői.

A korcsoportok szerinti elemzés (10. táblázat) már a két sportesemény-típust elsődleges céllal felkeresők közötti különbségekre is rávilágít. A labdarúgó-mérkőzések elsősorban a fiatalabb korosztály esetében tekinthetők elsődleges célúnak (általában ők alkotják az egyes csapatok legkitartóbb szurkolóit, akik nagyobb távolságokra is elkísérik a kedvenceiket), míg az egyéb sportesemények esetében az elsődleges céllal történő rendezvény-látogatás főleg a 25–39 és a 40–59 éves korosztályra jellemző.

A lakóhely szerinti elemzések (11. táblázat) rámutatnak a különböző település-típusok által kínált lehetőségek hatására. Mivel a labdarúgó-mérkőzések esetében Budapest, valamint a közép- és nagyvárosok lakosai saját lakóhelyükön nagyobb valószínű-

9. táblázat. A labdarúgó-mérkőzéseket, illetve egyéb sporteseményeket elsődleges céllal felkeresők nemek szerinti megoszlása (%)

Table 9. Distribution of the visitors of football matches and other sport events attended with primary motivation by gender (%)

nem	labdarúgó-mérkőzések látogatói	labdarúgó-mérkőzések elsődleges célú látogatói	egyéb sportesemények látogatói	egyéb sportesemények elsődleges célú látogatói
férfi	75.0	79.4	60.0	64.9
nő	25.0	20.6	40.0	35.1
összesen	100.0	100.0	100.0	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

10. táblázat. A labdarúgó-mérkőzéseket, illetve egyéb sporteseményeket elsődleges céllal felkeresők korcsoportok szerinti megoszlása (%)

Table 10. Distribution of the visitors of football matches and other sport events attended with primary motivation by age (%)

kor	labdarúgó-mérkőzések látogatói	labdarúgó-mérkőzések elsődleges célú látogatói	egyéb sportesemények látogatói	egyéb sportesemények elsődleges célú látogatói
18–24 év	34.1	38.7	28.0	27.0
25–39 év	29.5	29.4	28.0	32.4
40–59 év	20.5	21.4	24.0	29.7
60 év felett	15.9	10.5	20.0	10.9
összesen	100.0	100.0	100.0	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

11. táblázat. A labdarúgó-mérkőzéseket, illetve egyéb sporteseményeket elsődleges céllal felkeresők lakóhely szerinti megoszlása (%)

Table 11. Distribution of the visitors of football matches and other sport events attended with primary motivation by place of residence (%)

településtípus	labdarúgó-mérkőzések látogatói	labdarúgó-mérkőzések elsődleges célú látogatói	egyéb sportesemények látogatói	egyéb sportesemények elsődleges célú látogatói
Budapest	38.6	32.4	38.0	40.6
budapesti agglomeráció települései	22.7	26.5	30.0	32.4
egyéb közép- és nagyvárosok	9.1	5.8	14.0	13.5
egyéb kisvárosok	9.1	8.8	6.0	5.4
egyéb községek	20.5	26.5	12.0	8.1
összesen	100.0	100.0	100.0	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

12. táblázat. A labdarúgó-mérkőzéseket, illetve egyéb sporteseményeket elsődleges céllal felkeresők jövedelem szerinti megoszlása (%)

Table 12. Distribution of the visitors of football matches and other sport events attended with primary motivation by income (%)

jövedelem	labdarúgó-mérkőzések látogatói	labdarúgó-mérkőzések elsődleges célú látogatói	egyéb sportesemények látogatói	egyéb sportesemények elsődleges célú látogatói
átlagosnál rosszabb	15.9	20.5	10.0	10.8
átlagos	77.3	73.0	66.0	62.2
átlagosnál jobb	6.8	6.5	24.0	27.0
összesen	100.0	100.0	100.0	100.0

Forrás: saját kérdőíves felmérés (n=270)

séggel tudnak színvonalas találkozókat megtekinteni, ezért a lakóhelyükről történő kimozdulás lehetősége kevésbé motiválja ezekben a rendezvényeknek megtekintését. Ezzel szemben a községek nem tudnak izgalmas labdarúgó-mérkőzéseket felkínálni, valószínűleg ezzel magyarázható az ezen településtípuson élők esetében a labdarúgó-mérkőzések felülreprezentáltsága. Az egyéb sportesemények esetében Budapest és a fővárosi agglomeráció települései vonatkozásában megfigyelhető magasabb érték azzal – korábban már ismertetett tényvel – magyarázható, hogy ezen sportesemények között fontos szerepet töltött be a Budapest közelében megrendezésre kerülő Forma 1-es verseny, amely elsősorban a környékéről vonz olyan látogatókat, akiknek természetesen az esemény meglátogatása az elsődleges céljuk.

A harmadik tényező, amely esetében eltérést lehet megfigyelni a sporteseményen történő részvétel körülményei vonatkozásában a két sportesemény-típus között a válaszadók jövedelmi helyzete (**12. táblázat**). Az átlagosnál rosszabb jövedelmi helyzetűek esetében nagyobb arányban fordul elő a labdarúgó-mérkőzések elsődleges célú megtekintése (ez minden bizonnyal összefüggésben van azzal, hogy a csapatok iránt legelkötelezettebb szurkolók általában az alacsonyabb végzettségűek közül kerülnek ki), míg a kifejezetten az egyéb sportesemények megtekintéséért utazók az átlagosnál magasabb végzettségűek.

Megbeszélés és következtetések

A magyarországi sporteseményeken történő részvétel mint szabadidő-eltöltési forma elsősorban a férfiak esetében játszik fontos szerepet, és ez különösen igaz a felsőfokú diplomával rendelkezőkre. A sporteseményeken történő részvétel gyakorisága szoros kapcsolatban van a sport szabadidő-eltöltésben játszott álta-

lanos szerepével, míg a szociodemográfiai jellemvonások közül az életkor és az iskolai végzettség befolyásoló hatása a legerősebb. A lakóhelyen kívüli sportesemények megtekintése elsősorban a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőkre és a fővárosban, Budapesten élőkre jellemző. A lakóhelyen kívüli sporteseményeket felkeresők esetében a labdarúgó-mérkőzések látogatói körében felülreprezentáltságot mutatnak az alacsonyabb iskolai végzettségű és alacsonyabb jövedelmű férfiak, míg az egyéb sporteseményekre elutazók tekintetében az átlagnál magasabb részvételi arány a magasabb iskolai végzettségűekre és az átlagosnál jobb jövedelmi viszonyú szurkolókra jellemző. A sportesemények elsősorban a férfiak esetében jelennek elsődleges utazási célt, ugyanakkor a labdarúgó mérkőzéseket, illetve az egyéb sporteseményeket elsődleges céllal felkereső személyek életkor, lakóhely és jövedelmi helyzet szerint egyaránt markánsan elkülönülnek.

Köszönetnyilvánítás

A tanulmány megírását az OTKA K100953 Magyarország láthatatlan turizmusa projekt tette lehetővé.

Felhasznált irodalom

Abalasei, B. (2012): Types of audience attending sports events in Romania. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, **46**: 3482-3486.

Ambrus T. (1999): A magyar labdarúgás területi vonatkozásai 1945 után. *Comitatus*, **9**:7-8. 33-42.

Bánhidi, M., Flack T. (2013): Changes in Leisure Industry in Europe. *International Leisure Review*, **2**: 2. 157-176.

Bujdosó, Z., Dávid, L. (2013): Extreme sports and other activities in tourism with special regard to the Mátra Mountain. *Journal of Physical Education and Sport*, **13**: 1. 39-45.

Fourie, J., Santana-Gallego, M. (2011): The impact of mega-sport events on tourist arrivals. *Tourism Management*, **32**: 6. 1364-1370.

Grosjean, F. (2006): Géographie et sport: étudier le football dans und cadre regional. *L'Information Géographique*, **70**: 2. 67-76.

Higham, J., Hinch, T. (2002): Tourism, sport and seasons: the challenges and potential of overcoming seasonality in the sport and tourism sectors. *Tourism Management*, **23**: 2. 175-185

Kurtzman, J. (2005): Sport tourism categories. *Journal of Sport Tourism*, **10**: 1. 15-20.

Lamont, M. (2014): Authentication in sports tourism. *Annals of Tourism Research*, **45**: 1-17.

Oh, S., Park, Y., Bowles, S. (2012): Veblen effects, political representation, and the reduction in working time over the 20th century. *Journal of Economic Behavior & Organization*, **83**: 2. 218-242.

Pigeassou, C., Bui-Xuan, G., Gleyse, J. (2003): Epistemological issues on sport tourism: challenge for a new scientific field. *Journal of Sport and Tourism*, **8**:1. 27-34.

Plantenga, J. (2003): Changing work and life patterns: examples of new working-time arrangements in the European member states. *Advances in Life Course Research*, **8**: 119-135.

Stancioiu, A.F., Teodorescu, N., Pârgaru, I., Botos, A., Baltescu, C.A. (2013): Young people's motivations and preferences for sports tourism. *Journal of Physical Education and Sport*, **13**: 1. 106-113.

Turco, D.M. (2008): An analysis of sport event tourism research: trends, issues and future directions. *Journal of Tourism Challenges and Trends*, **1**: 2. 61-76.

Weed, M. (2009): Progress in sports tourism research? A meta-review and exploration of futures. *Tourism Management*, **30**: 5. 615-628.

www.mozgasgyogyszer.hu
www.sporttudomany.hu